# PELASTAKAA LASTEN LAUSUNTO

# HALLITUKSEN ESITYKSESTÄ HE 13/2022 VP EDUSKUNNALLE SEKSUAALIRIKOKSIA KOSKEVAKSI LAINSÄÄDÄNNÖKSI

# LAPSIIN KOHDISTUVAA SEKSUAALIVÄKIVALTAA TODISTAVA MATERIAALI (CHILD SEXUAL ABUSE MATERIAL, CSAM)

Pelastakaa Lasten Nettivihje-palvelu on tehnyt 20 vuotta työtä lapsiin kohdistuvan seksuaaliväkivallan ennaltaehkäisemiseksi ja torjumiseksi. Nettivihje-palvelu saa vuosittain noin 3000 vihjettä lapsiin kohdistuvaa seksuaaliväkivaltaa todistavasta materiaalista tai toiminnasta. Pelastakaa Lasten Nettivihje on osa kansainvälistä INHOPE-vihjepalveluverkostoa ja toimii yhteistyössä keskusrikospoliisin kanssa.

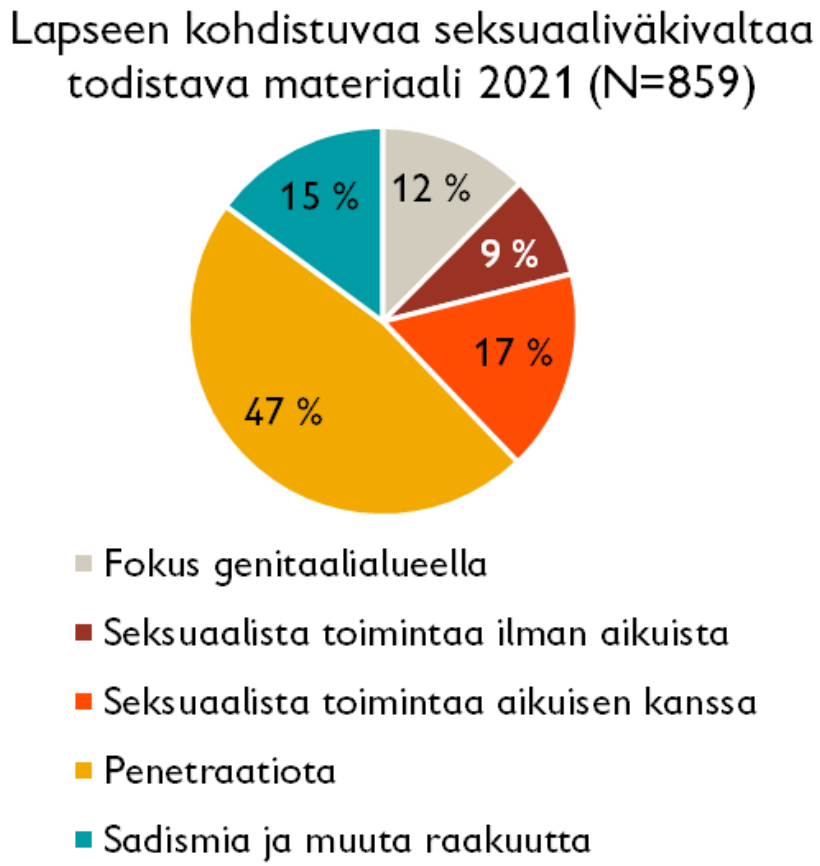


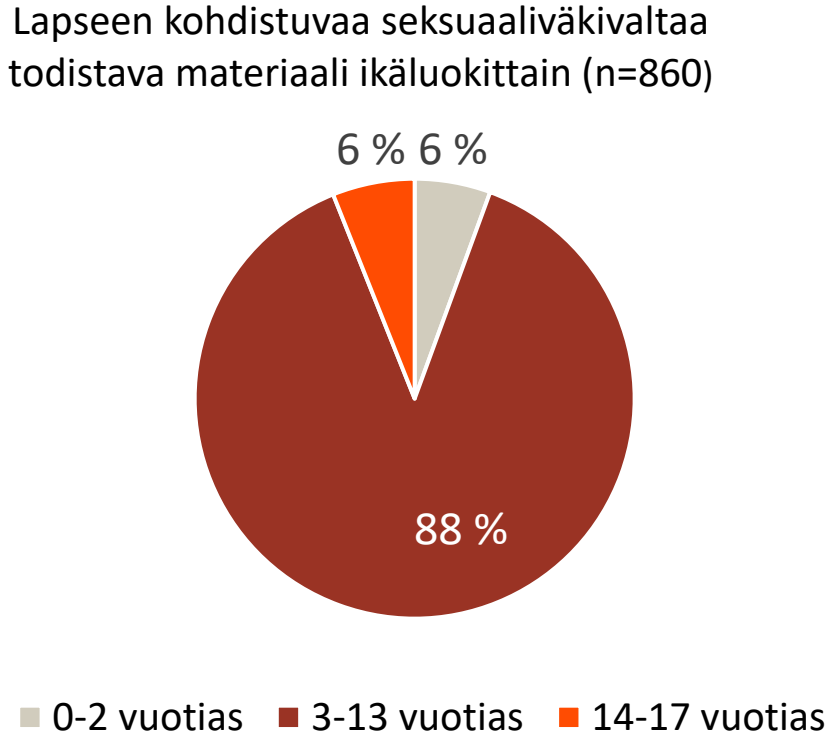

# LAPSIIN KOHDISTUVAA SEKSUAALIVÄKIVALTAA TODISTAVA MATERIAALI (CHILD SEXUAL ABUSE MATERIAL, CSAM)

Kuten hallituksen esityksessä (HE 13/2022 vp, s. 133) todetaan, seksuaalirikoslainsäädännön kokonaisuudistuksen tarkoitus ei ole säätää rangaistavaksi sellaista vakiintunutta ja yleisesti hyväksyttyä järjestötoimintaa, jossa lasta seksuaalisesti esittäviin kuviin hankitaan pääsy yksinomaan rikosten paljastamista ja välitöntä rikosilmoituksen tekemistä varten.

**Pelastakaa Lapset esittää tähän seuraavaa muutosta:**

Tarkoitus ei ole säätää rangaistavaksi sellaista vakiintunutta ja yleisesti hyväksyttyä järjestötoimintaa, jonka toimintatavat ovat viranomaisten hyväksymät ja jossa

- lasta seksuaalisesti esittäviin kuviin hankitaan pääsy,
- lasta seksuaalisesti esittävää kuvaa pidetään hetkellisesti hallussa tai
- lasta seksuaalisesti esittävää esitystä seurataan hetkellisesti

yksinomaan rikosten paljastamista, lasta seksuaalisesti esittävän materiaalin poistamista ja välitöntä rikosilmoituksen tekemistä varten. Tarkoitus ei ole myöskään säätää rangaistavaksi yllä kuvatun kaltaista järjestötoimintaa, kun järjestö lähettää lasta seksuaalisesti esittävää materiaalia sisältävän sivuston url-osoitteen palveluntarjoajalle, jotta palveluntarjoaja voi poistaa materiaalin/estää pääsyn sivustolle mahdollisimman nopeasti.

# SUKUPUOLIYHTEYDEN JA RAISKAUKSEN MÄÄRITELMÄT

Pelastakaa Lapset katsoo, että sukupuoliyhteyden määritelmää tulisi laajentaa siten, että tekijä saa lapsen tunkeutumaan lapsen omaan tai toisen lapsen sukuelimeen tai peräaukkoon esineellä tai kehon osalla (kuten sormilla).

Lapsi voi aikuisen ohjailemana, pakottamana tai manipuloimana

- tehdä itselleen tai toiselle lapselle seksuaalisia tekoja mm. penetroida sukuelintä sormin tai erilaisin välinein.
- lapsi voi kuvata tai videoida tällaista toimintaa ja aikuinen voi seurata toimintaa reaaliaikaisesti tai lapsi voi lähettää aikuiselle tallenteita tällaisesta toiminnasta.

**Pelastakaa Lapset katsoo, että myös tämän tyyppiset tilanteet tulee voida niiden luonteen vuoksi vakavuudeltaan rinnastaa sukupuoliyhteyden määritelmään kuuluviin tekoihin ja lähtökohtaisesti arvioida lapsenraiskausrikoksina, jos tekijä saa lapsen ryhtymään kysymyksessä olevaan tekoon.**

**Netin välityksellä tapahtuvia seksuaalirikoksia ei tulisi arvioida haitallisuudeltaan ja vakavuudeltaan lievemmiksi kuin netin ulkopuolella tapahtuvia rikoksia.**

# RAJOITUSSÄÄNNÖS (HE 13/2022 VP, 17 §)

Vaikka hallituksen esityksessä on nostettu esiin, että tarkoitus ei ole säännösten 19 § Lasta seksuaalisesti esittävän kuvan levittäminen ja 21 § Lasta seksuaalisesti esittävän kuvan hallussapito nojalla rangaista teoista, joissa nuoret jakavat vapaaehtoisesti toisilleen itseään esittäviä kuvia (HE 13/2022 vp, s.132), tulisi nämä nostaa myös 17 § rajoitussäännökseen.

Kunkin rikoksen tunnusmerkistö on ilmaistava laissa riittävällä täsmällisyydellä siten, että lain sanamuodon perusteella on ennakoitavissa, onko jokin teko tai laiminlyönti rangaistava.

- Asian tulee olla ilmaistu selkeästi rajoitussäännöksessä, jotta nuoret ja heidän parissaan työskentelevät ammattilaiset tietävät, että nuoria ei syytetä rikoksesta, jos nuoret jakavat vapaaehtoisesti toisilleen itseään esittäviä kuvia.

# SEKSUAALISESTI LASTA ESITTÄVÄN KUVAN MÄÄRITELMÄ (HE 13/2022 VP, S.132)

- Vaikka kuva ei alun perin esittäisi toista seksuaalisesti, esimerkiksi kuva alastomasta henkilöstä saunomassa, voivat kuvan levittämisen olosuhteet tehdä siitä seksuaalisen ja seksuaalista itsemääräämisoikeutta olennaisesti loukkaavan, esimerkiksi jos kuva laitetaan pornografiaa sisältävälle internetsivustolle (HE 13/2022 vp, s.121). Samaa määritelmää ei ole selkeästi käytetty sen määrittelyssä, onko jokin kuva tai kuvatallenne seksuaalisesti lasta esittävä (HE 13/2022 vp, s.132).
- Pelastakaa Lapset näkee päivittäisessä työssään, kuinka arkipäiväisiä, laillisia kuvia lapsista liitetään verkossa seksualisoiviin konteksteihin. Myös näissä tilanteissa levittämisen olosuhteet tekevät materiaalista lapsen seksuaalista itsemääräämisoikeutta olennaisesti loukkaavaa.
  - Tällainen toiminta tulee rikoslaissa määritellä selkeästi aikuiseen kohdistuvaa vastaavaa toimintaa tuomittavammaksi ja rinnastaa teosta riippuen joko lasta seksuaalisesti esittävän kuvan levittämiseen (HE 13/2022 vp, 19 §) tai hallussapitoon (HE 13/2022 vp, 21 §). Tällainen arkipäiväinen materiaali seksualisoivassa kontekstissa pitää lisäksi sisällyttää lasta seksuaalisesti esittävän kuvan määritelmään (HE 13/2022 vp, s.132)
  - Jotta materiaali saadaan poistettua tällaisesta yhteydestä ilman asianosaisen tekemää rikosilmoitusta, tulee arkipäiväiset kuvat seksualisoivassa kontekstissa säätää laittomaksi.

**Lisätietoja:**

Nettivihjeen vuosiraportti 2021

Pelastakaa Lapset 2021: Arkipäiväiset kuvat lapsista seksualisoivassa kontekstissa

Pelastakaa Lapset 2021: Grooming lasten silmin selvitys

INHOPE-vihjepalveluverkosto

Tanja Simola, erityisasiantuntija
tanja.simola@pelastakaalapset.fi
p. 050 4011 547

KIITOS

Pelastakaa Lapset 100 SANKARITARINOITA JO SATA VUOTTA